

ECONOMICS / ЕКОНОМІКА

УДК 639.3:338.5

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ І СИСТЕМИ ЦІНОУТВОРЕННЯ У ПІДПРИЄМСТВАХ АКВАКУЛЬТУРИ

Т. І. Матвієнко, tatyana.matvienko@gmail.com, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, м. Одеса

Сучасний розвиток аквакультури є одним із пріоритетних напрямів гарантування продовольчої безпеки держави та сталого використання водних біоресурсів. Зростання попиту на рибну продукцію, висока рентабельність і відносна незалежність від природних уловів створюють сприятливі умови для розвитку підприємств аквакультурного сектору. Водночас, ефективність їх діяльності значною мірою залежить від рівня організації виробництва, застосування інноваційних технологій і раціональної системи ціноутворення [1].

Виробничий процес в аквакультурі включає комплекс взаємопов'язаних етапів — від відтворення та вирощування гідробіонтів до їх реалізації у вигляді готової продукції. Ефективність кожного етапу визначається рівнем використання трудових, матеріально-технічних і природних ресурсів [3].

Організація виробництва у підприємствах аквакультури має низку специфічних особливостей, зумовлених біологічними циклами вирощуваних видів, сезонністю процесів і впливом природно-кліматичних умов [1]. Важливим завданням є забезпечення стабільності виробничого циклу та зниження ризиків, пов'язаних із коливаннями температурного режиму, якістю води та кормовою базою.

Ключовими чинниками, що визначають ефективність виробництва, є якість кормів, щільність посадки риби, технологія утримання та система контролю параметрів середовища. Оптимальна організація виробництва передбачає впровадження інтегрованих систем управління, автоматизацію процесів годівлі, аерації, моніторингу стану води та здоров'я риби [3].

Оптимізація виробничих процесів спрямована на підвищення продуктивності, зниження собівартості та підвищення якості продукції. Для цього підприємства аквакультури впроваджують сучасні технологічні, організаційні та екологічні рішення [4].

Серед ключових напрямів оптимізації можна виділити наступні:

- раціональне використання ресурсів;
- автоматизація та цифровізація виробництва;
- впровадження біотехнологічних інновацій;
- екологічна стійкість виробництва.

Результатом оптимізації є не лише зниження собівартості, а й підвищення стабільності виробничих показників, поліпшення якості продукції та розширення можливостей виходу на зовнішні ринки [2].

Ціноутворення є важливою складовою економічної стратегії підприємства, адже від правильної цінової політики залежить рівень прибутковості, конкурентоспроможність і позиціонування на ринку. Формування ціни на продукцію аквакультури базується на собівартості виробництва, ринковому попиту, якості продукції, сезонних коливаннях і вимогах стандартів [2]. Основними складовими собівартості продукції аквакультури є витрати на корми, заробітну плату, енергоносії, амортизацію обладнання, а також витрати на ветеринарне обслуговування й сертифікацію. Оскільки кормова складова може досягати 60–70% загальних витрат, оптимізація раціону та зниження витрат корму є ключовими напрямками зменшення собівартості [3].

Ринкові чинники відіграють вирішальну роль у визначенні кінцевої ціни. Зростання споживчого попиту на екологічно чисту продукцію стимулює виробників до впровадження стандартів якості (HACCP, ISO, GlobalG.A.P.), що, у свою чергу, впливає на ціну реалізації [4]. Стандартизація підвищує довіру споживачів і відкриває можливості експорту, що дозволяє підприємствам формувати преміальні ціни.

Оптимізація системи ціноутворення передбачає використання економічних моделей, які враховують змінні витрати, обсяги виробництва та еластичність попиту (рис.). Для забезпечення стабільності доходів доцільним є застосування диференційованої цінової політики — наприклад, встановлення вищої ціни на свіжу охолоджену продукцію та нижчої — на заморожену або перероблену [1].

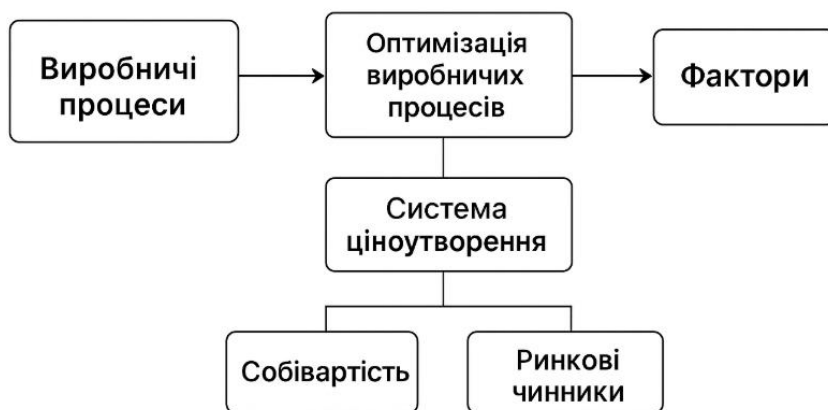

Рис. Оптимізація виробничих процесів і системи ціноутворення у підприємствах аквакультури

Важливим елементом сучасного ціноутворення є також маркетингова складова: побудова бренду, сертифікація продукції, участь у програмах «еко»-маркування, які підвищують додану вартість і сприяють розширенню ринків збуту [2].

Оптимізація виробничих процесів і системи ціноутворення у підприємствах аквакультури є взаємопов'язаними напрямками підвищення їх економічної ефективності [3]. Впровадження сучасних технологічних рішень, цифрових систем уп-

равління та екологічних стандартів дозволяє зменшити витрати, покращити якість продукції та забезпечити стійке зростання прибутковості.

Раціональне ціноутворення, засноване на точному обліку собівартості та ринкових чинників, сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємств на внутрішньому й зовнішньому ринках [4]. Отже, комплексна оптимізація виробництва й ціноутворення є запорукою сталого розвитку аквакультурного сектору в умовах сучасної ринкової економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовенко Н. М. Економіка рибогосподарських підприємств : підручник. Київ : Кондор, 2017. 212 с.
 2. Сахно А. А., Салькова І. Ю., Слободянюк А. О. Особливості оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств // Регіональна бізнес-економіка та управління : науковий, виробничо-практичний журнал. 2018. № 1(57). С. 77—86.
 3. Рибне господарство: традиції та інновації. Вітчизняний та світовий досвід. Наук.-допом. бібліогр. покажч. / упоряд. Фесун Т. П. ; Нац. ун-т харч. технол. ; Наук.-техн. б-ка. Київ, 2021. 221 с.
 4. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні : монографія. Київ : Кондор-Видавництво, 2013. 464 с.
-
-